

Coaching- teknikker giver bedre tutorsamtaler

Alle lærere på Gentofte HF har været på kursus i coaching. Det har givet dem redskaber til at klare tutorsamtalerne bedre. Nu er den løftede pegefinger erstattet af en ligeværdig dialog.

»Man skal hverken være psykolog, socialpædagog eller studievejleder, og man skal ikke fortælle eleverne, hvad de skal. Det er bedst at gå ind til samtalen uden at kende svaret. Man må spørge sig frem til det.«

Britt Sylvest, underviser i idræt og psykologi på Borupgaard Gymnasium og er desuden uddannet coach.

STØRSTEDELEN AF LANDETS lærere var alt andet end henrykt, da tutor- og mentorsamtalerne blev indført i gymnasiet og på hf med reformen i 2005.

Nu følte de, at de ikke længere kunne nøjes med at være faglærere. Nu skulle de også udfylde rollen som kombineret psykolog og socialpædagog, der kunne komme med gode råd til eleverne, når kæresten var skredet, forholdet til forældrene haltede, og der var blevet røget lidt for meget hash til festen i fredags.

En rolle, de ikke følte sig kvalificerede til, og som de derfor egentlig heller ikke havde lyst til at påtage sig.

Sådan havde mange af lærerne på Gentofte HF det også. Og følelsen hang faktisk ved gennem reformens første to år.

»Flere af os syntes, at det var en underlig rolle. Vi følte, at vi blev sat til at gøre noget, som vi hverken var uddannede eller kompetente til,« siger Bo Clausen, der underviser i engelsk og dansk på Gentofte HF.

Som tutor skal man forholde sig neutralt og lade eleven finde svarene selv. Her taler Bo Clausen, der underviser i engelsk og dansk på Gentofte HF, med 24-årige Liv Didriksen fra 1. r.

Men et efteruddannelseskursus i coaching, som alle lærere netop har deltaget i, har fået stemningen på lærerværelset til at ændre sig. Det har nemlig givet lærerne en række redskaber til at klare tutorsamtalerne – der har til formål at styrke elevernes faglige, almene, personlige og sociale kompetencer – bedre.

»Vi har allerede gjort os en del erfaringer med de nye spørgeteknikker, vi har lært, og mange af os er meget positive. Det har løftet os ud af den klemme, vi følte, at vi var havnet i. Vi troede, at vi skulle fortælle eleverne, hvordan de skal leve deres liv, men nu har vi fundet ud af, at det er nogle helt andre ting, der har værdi i de her samtaler,« fortæller Bo Clausen.

Det er forskelligt, hvordan man varetager mentor- og tutorsamtalerne på landets gymnasier og hf-kurser. På Gentofte HF skal alle elever gennem tre tutorsamtaler både første og andet år. Har man brug for yderligere samtaler, beder man om det.

Som tutor er det vigtigt at skabe tillid og lytte aktivt. Her er 19-årige Mark Johansen fra 1.r på Gentofte HF midt i en snak med Britt Sylvest, der er uddannet coach og har stået for hf-lærernes efteruddannelseskursus. Til daglig underviser hun på Borupgaard Gymnasium.

At spørge ting frem

Det er Britt Sylvest, som underviser i idræt og psykologi på Borupgaard Gymnasium og desuden er eksamineret og certificeret coach, der har stået for hf-lærernes efteruddannelsesforløb.

Hun har gennem flere år interesseret sig for at »spørge ting frem« og komme ud af den »docerende lærerrolle«, og det er præcis det, der er pointen i coaching, forklarer hun.

»Coaching handler om at skabe en ligeværdig dialog ved at lytte, stille så åbne spørgsmål som muligt og følge den dagsorden, som det menneske, man sidder over for, har. Man skal tro på, at det menneske har noget at byde på,« siger Britt Sylvest.

Hun mener derfor, at de teknikker, man bruger i coaching, er meget velegnede til tutorsamtaler, hvor det handler om at møde eleverne dér, hvor de er, katalysere nogle processer og hele tiden have respekt for deres valg og deres liv.

»Man skal hverken være psykolog,

socialpædagog eller studievejleder, og man skal ikke fortælle eleverne, hvad de skal. Det er bedst at gå ind til samtalen uden at kende svaret. Man må spørge sig frem til det. Jeg plejer at sige til eleverne: Jeg ved ikke, hvad der er det rigtige for dig, men er du med på, at vi prøver at finde ud af det ved at snakke sammen? Og det er de, for de vil faktisk rigtig gerne have voksenkontakt, og måske finder de i løbet af samtalen noget motivation inde i sig selv,« siger Britt Sylvest.

Hun erkender, at rollen som tutor er en helt anden end den, man har, når man underviser. Men ved at vælge vinklen med at spørge tingene frem, kan man som lærer godt magte rollen.

»Rollen som tutor er mere ydmyg end rollen som underviser. Når man underviser, er man vant til at have magten i rummet, og derfor er det faktisk noget helt nyt virkelig at lytte til, hvad det er, eleverne siger. Som lærer er man så vant til at kende svaret og fortælle det til eleverne. Men i tutorsamtalen er det eleven, der er ekspert

i sit eget liv. Tutoren skal stille spørgsmål for at hjælpe eleven til afklaring.«

Enkle redskaber

For Britt Sylvest har det været vigtigt at give lærerne nogle enkle redskaber. Hun tog udgangspunkt i det evalueringsskema, som lærerne bruger, når de snakker med eleverne om deres fremmøde, aktivitet i timerne, hvor meget de forbereder sig til timerne, hvad de vil arbejde på at gøre bedre osv.

»Vi har arbejdet med, hvordan lærerne ved at stille hv-spørgsmål kan spørge ind til tingene uden at blive fordømmende,« forklarer Britt Sylvest og kommer med et eksempel på god spørgeteknik: Hvordan kan det være, at du kun er i skole halvdelen af tiden? Det er, fordi jeg ikke kan komme op om morgenen. Hvordan kan det være, at du ikke kan komme op om morgenen? Det er, fordi jeg ryger for meget hash. Hvordan har du det med, at det har nogle konsekvenser? Det har jeg det faktisk rigtig dårligt med. Hvad har du lyst til at gøre ved det? >

»Når eleverne får formuleret noget med deres egne ord, så det bliver deres eget projekt, får de en helt anden ansvarsfølelse, end når det er en løftet pegefingert fra en lærer.«

Bo Clausen, underviser i engelsk og dansk på Gentofte HF.

> Bortset fra at det i begyndelsen var lidt svært at lade være med at give gode råd, og at det stadig godt kan være svært at tage ting, som eleverne siger, alvorligt, hvis man synes, det lyder tåbeligt, beskriver Bo Clausen det som overraskende let at bruge de nye spørgeteknikker.

»Man tror, at det er en kæmpe ændring af ens personlighed. Men det er det overhovedet ikke. Det er bare et pædagogisk værktøj, der er nemt at bruge.«

Han er desuden glad for at være sluppet ud af rollen som ekspert, der skal give eleverne gode råd.

»Jeg er ikke psykolog eller terapeut, jeg er faglærer. Jeg kan ikke fortælle dem, om de skal slå op med deres kæreste eller købe et nyt vækkeur, så de kan komme op om morgenen. Så det var befriende, da Britt sagde: Det er der heller ingen, der forventer af jer,« siger Bo Clausen.

En bedre tutor

Han mener selv, at han er blevet en bedre tutor, og at samtalerne derfor også er blevet bedre. Før han begyndte at bruge coaching-teknikkerne, kom han ofte til at begynde samtalerne i en lidt konfronterende tone, og vendinger som »du kan jo nok se ...« og »nu må du altså ...« var ikke ualmindelige.

»Før følte jeg tit, at jeg skældte ud og sad med en løftet pegefingert, men sådan er det ikke mere. Eleverne går ikke i baglås så ofte. De erkender nogle ting og når frem til nogle konklusioner, der er meget mere værd end de konklusioner, vi laver for dem. Når eleverne får formuleret noget med deres egne ord, så det bliver deres eget projekt, får de en helt anden ansvars-

følelse, end når det er en løftet pegefingert fra en lærer,« siger Bo Clausen, der oplever, at mange af hans kolleger har det på samme måde.

Han er klar over, at eleverne godt ved, at man som lærer har nogle forventninger til dem og inderst inde har en mening om, hvad der vil være det rigtige for dem at gøre, og at nogle af dem derfor indimellem kan finde på at sige det, de tror, at læreren gerne vil høre.

»Men så må man bare blive ved at spørge ind til de ting, de siger: Hvad mener du med det? Hvad får dig til at sige det? Og så falder facaden til sidst,« siger han.

Bo Clausen og Britt Sylvest håber, at flere af landets gymnasie- og hf-lærere vil lade sig inspirere af de gode erfaringer fra hf-kurset i Gentofte.

»Man kan nå rigtig langt med coaching-teknikkerne, men de er bare ét redskab i værktøjskassen. Selvfølgelig kan der opstå situationer, hvor man kan have brug for at konfrontere eleverne noget mere, andre gange kan det være meget vigtigt for eleverne at høre vores mening som lærere, og så skal vi selvfølgelig have lov til at være voksne, der tydeligt melder ud,« siger Britt Sylvest, der kun kan komme i tanke om én ulempe ved coaching-teknikkerne.

»Det tager længere tid, end hvis læreren kommer med en løsning på tre minutter. Men så flytter eleven sig ikke på samme måde, så jeg tror, at tiden er givet rigtig godt ud.«

Læs mere på www.brittsylvest.dk

10 gode råd til tutorsamtalen

- **Lyt aktivt og skab tillid.**
- **Spørg åbent og nysgerrigt ind til det, der bliver sagt – også til selvfølgeligheder.**
- **Vær tålmodig, anerkendende og accepterende. Vær mest støttende, men nogle gange konfronterende.**
- **Stil hv-spørgsmål, men undgå så vidt muligt »hvorfor«. Erfaringen viser, at mange går i baglås. Sig i stedet »hvordan kan det være ...?«**
- **Stil uddybende spørgsmål. Spørg ind til konkrete eksempler, tankemønstre og følelsesmæssige reaktioner.**
- **Undgå ledende og retoriske spørgsmål.**
- **Forhold dig neutralt. Giv ikke gode råd. Døm og vurder ikke elevens udsagn.**
- **Lad eleven selv finde svarene.**
- **Bevar overblikket og bring eleven tilbage til emnet.**
- **Afslut altid med: Hvad er det vigtigste, du har fået ud af den her samtale?**

Kilde: Britt Sylvest, cand.mag. i idræt og psykologi og coach